

AMPY SAKAFO ?! ATAOVY SERIEUX AM ZAY ! Tohano ny Fifampiraharaha ataon'ny Komitin'ny orinasa.

Sécurité alimentaire durable - un défi pour les Comités d'entreprise

Miara-manatontosa ny famoahana

Publié conjointement par

IndustriALL Global Union
Sub-Saharan Africa Region
www.industriALL-union.org

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) Madagascar
Villa Martrat, Ankadifotsy
Lot IVC Ambatomitsangana
Antananarivo 101, Madagascar
Tel. : +261 20 22 344 24
E-Mail : info@fes.mg
www.fes.mg

Tous droits réservés

©2022

Les résultats, interprétations et conclusions exprimés dans cet ouvrage ne reflètent pas nécessairement les opinions de IndustriAll global union, ni de la Friedrich-Ebert-Stiftung. L'IndustriAll global union et la FES Madagascar ne se portent pas responsables de l'exactitude des données présentées dans ce document.

Toute vente ou utilisation à des fins commerciales des médias publiés par IndustriAll global union et la Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) est interdite sauf autorisation écrite.

Zo rehetra voatokana

©2022

Ny vokatra sy ny famakafakana ary ny fehinkevitra voambara anatin'ity tahirinkevtra ity dia tsy voatery hifanandrify amin'ny fihevitry ny IndustriAll global union na ny Friedrich-Ebert-Stiftung. Ny IndustriAll global union sy ny FES Madagascar dia tsy tomponandraikitra ny amin'ny fahamarinan'ny tarehimarika voasoratra ato amin'ny tahirinkevitra.

Voarara ny fivarotana na ny fampiasana itadiavam-bola ny fitaovan-tserasera avoakan'ny IndustriAll global union sy ny FES raha tsy mahazo alalana an-tsoratra.

AMPY SAKAFO ?! ATAOVY SERIEUX AM ZAY !

Tohano ny Fifampiraharohana ataon'ny Komitin'ny orinasa

Sécurité alimentaire durable - un défi pour les Comités d'entreprise

Introduction

Cette brochure capitalise des expériences, des formations et des recherches syndicales. Elle contient 34 bandes dessinées racontant des cas auxquels les travailleurs et les syndicats sont confrontés au quotidien dans le monde du travail.

Ces cas peuvent être classés comme suit :

1. Contrats de travail précarisant
2. Différends individuels
3. Différends collectifs
4. Obstruction à la représentation du travailleur et du syndicat
5. Contraintes pour la femme au travail
6. Défis pour la sécurité sociale

Des informations sont également présentées concernant :

- Les types de structures de représentation du personnel
- Le pouvoir collectif des travailleurs par le syndicat
- Les défis de l'engagement syndical du travailleur

Cette brochure peut être utilisée par les travailleurs, les délégués, les syndicats et par tout citoyen pour mobiliser les acteurs concernés par l'emploi et le travail sur le rôle du syndicat dans la défense des droits et intérêts des travailleurs.

Ceci a pour objectif de promouvoir la négociation entre les représentants de travailleurs et les représentants de l'employeur au sein de l'entreprise tout en considérant mutuellement :

- D'une part, la sécurité alimentaire du travailleur et de sa famille,
- D'autre part, l'amélioration de la productivité de l'entreprise.

*« C'est comme pour traire la vache en hiver,
faire en sorte que la mère ne soit pas amaigrie
et que son petit ne soit pas rendu chétif»*

Teny fanolorana

Ity boky ity dia mandravona ny fiofanana, ny fikarohana ary ny traikefan'ny sendikà. Izany dia mirakitra tantara an-tsary miisa 34 araka ireo tranga atrehin'ny mpiasa sy ny sendikà eo amin'ny andavanandrony ao anivon'ny tontolon'ny asa.

Azo sokajina toy izao izany tranga izany :

1. Fifanarahana arak'asa mamparefo
2. Fifanolanana isambatanolona
3. Fifanolanana itambarambe
4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà
5. Sedra atrehin'ny vehivavy miasa
6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

Hita ao ihany koa ireo tsara ho fantatra :

- Ireo karazana rafitra fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà anivon'ny orinasa
- Ny fahefana itambarambe ananan'ny mpiasa amin'ny alalan'ny sendikà
- Ny maha-zavadehibe ny firotsahan'ny mpiasa ao anaty sendikà

Ity boky ity dia azon'ny mpiasa, ny solotenan'ny mpiasa, ny sendikà ary ny olompirenena rehetra ampiasaina ho fanetsehana ny mpiantsehatra eo amin'ny asa sy ny fampananana asa mahakasika ny andraikitry ny sendikà amin'ny fiarovana ny zo sy ny tombontsoan'ny mpiasa.

Izany dia mikendry ny fampiroboroboana ny fifampiraharohana ifanaovan'ny solotenan'ny mpiasa sy ny solotenan'ny mpampiassa anivon'ny orinasa ao anatin'ny fifampsitsinjovana :

- Andaniny ny fanjarian-tsakafo ho an'ny mpiasa sy ny ankohonany,
- Ankilany ny fihatsaran'ny taham-pamokaranan'ny orinasa.

*« Toy ny tery omby ririnina
ka atao izay tsy hankahia ny reniny
ary tsy hahabotry ny zanany »*

Fizahantakila

Sommaire

Teny fanolorana	3
Introduction	
I- TRANGA : Ireo tranga atrehan'ny mpiasa sy ny sendikà eo amin'ny andavanandroney ao anivon'ny tontolon'ny asa	5
CAS : Les cas auxquels les travailleurs et les syndicats sont confrontés au quotidien dans le monde du travail	
1. Fifanarahana arak'asa mamparefo	5
Contrats de travail précarisant	
2. Fifanolanana isambatanolona	8
Différends individuels	
3. Fifanolanana itambarame	11
Différends collectifs	
4. Fanakanana ny asa fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà	19
Obstruction à la fonction de représentation du travailleur et du syndicat	
5. Sedra atrehin'ny vehivavy miasa	28
Contraintes pour la femme au travail	
6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy	34
Défis pour la sécurité sociale	
II- FISOLOANTENA : Ireo karazana frafitra fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà anivon'ny orinasa	39
REPRESENTATION : Les types de structures de représentation du personnel	
- Solotenan'ny mpiasa	39
Délégué du personnel	
- Komitin'ny orinasa	40
Comité d'entreprise	
- Solotena sendikaly	41
Délégué syndical	
III- SENDIKA : Ny fahefana itambarame ananan'ny mpiasa amin'ny alalan'ny sendikà	42
SYNDICAT : Le pouvoir collectif des travailleurs par le syndicat	
- Ny mampiavaka ny Sendikà amin'ny fikambanana hafa	42
Les spécificités du Syndicat en comparaison avec d'autres organisations	
- Ny fahefana itambarame	43
Le pouvoir collectif	
- Ny firotsahan'ny mpiasa ao anaty sendikà	43
L'engagement syndical du travailleur	

I- TRANGA - 1. Fifanarahana arak'asa mamparefo

CDD¹

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 8-9, 17

¹ Contrat à durée déterminée

I- TRANGA - 1. Fifanarahana arak'asa mamparefo

Abus de contrat journalier

I- TRANGA - 1. Fifanarahana arak'asa mamparefo

Contrat de prestation

I- TRANGA - 2. Fifanolanana isambatanolona

Liberté d'expression et Droit de négociation

I- TRANGA - 2. Fifanolanana isambatanolona

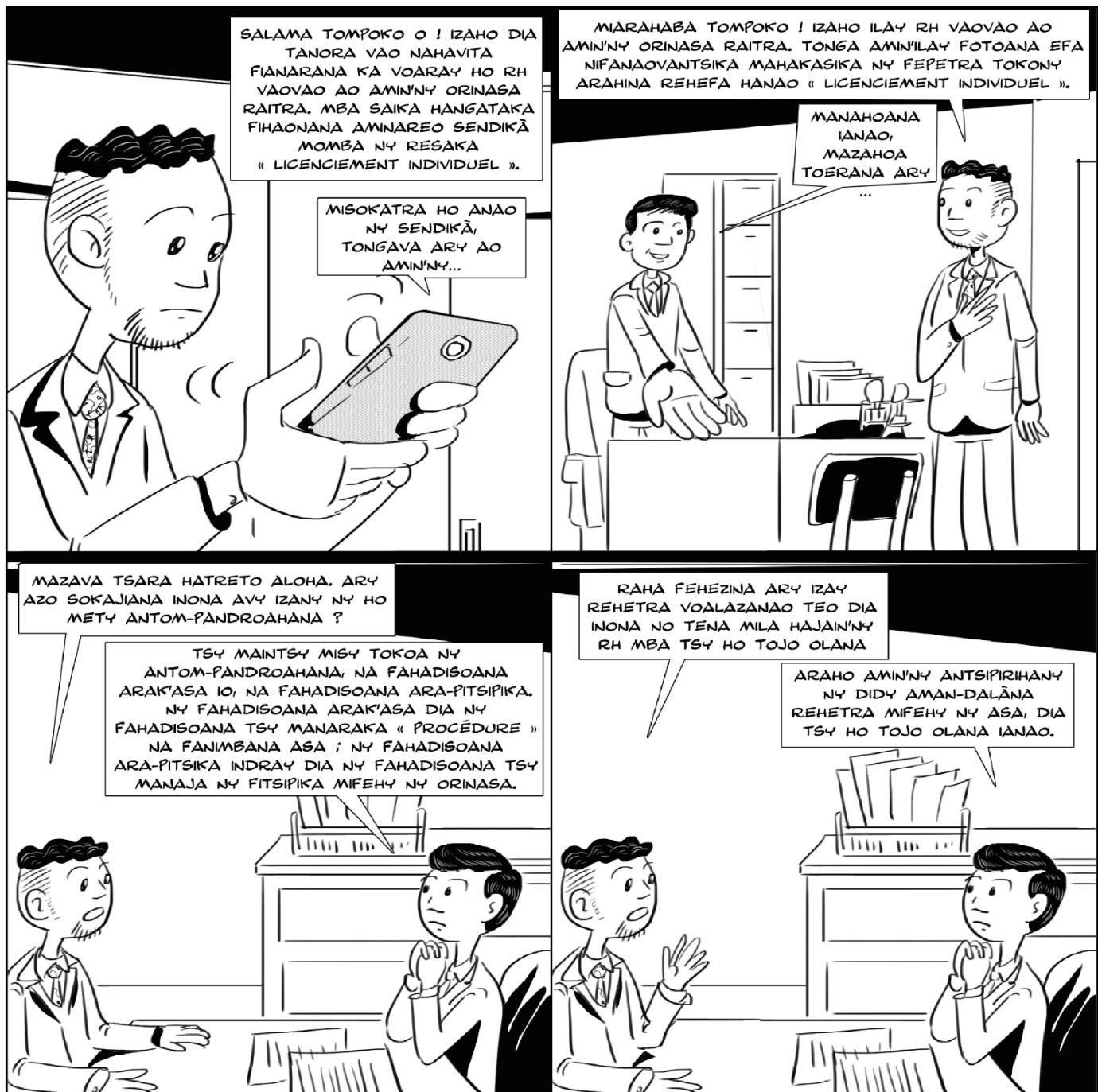
Licencierement sans préavis

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 20-22
Didim-panjakana laharana faha-1454 tamin'ny 20 jolay 1954 mifehy ny Fitsipika anatin'ny orinasa

I- TRANGA - 2. Fifanolanana isambatanolona

Procédures de licencierment

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambararambe

SME²

Didim-panjakana laharana faha-24545/2022 mamaritra ny karama farany ambany

² Salaire minimum d'embauche

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambararambe

Fiche de paie

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambarambe

Retard de paiement des salaires

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambararambe

Heures supplémentaires

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 71 - 73 ; 75-79

Didim-pitondrana laharana faha-68 172 tamin'ny 18 apriy 1968 mifehy ny ora amboniampanga

Didim-pitondrana laharana faha-72 226 tamin'ny 06 jolay 1972 manova ny Didim-pitondrana laharana faha-68 172 tamin'ny 18 apriy 1968 mifehy ny ora amboniampanga

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambararambe

Augmentation salariale

I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambarambe

Chômage technique

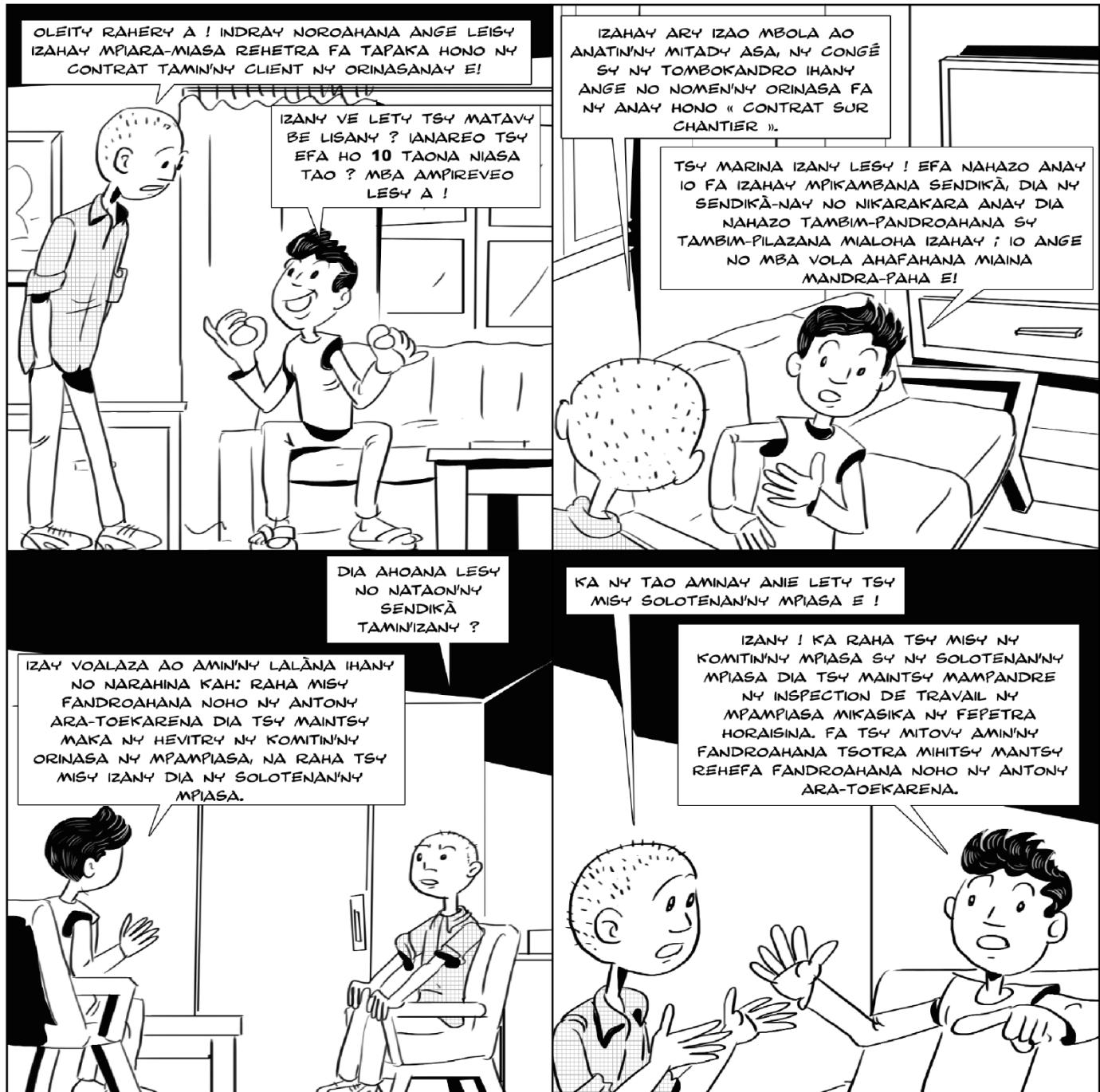
I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambararambe

Négociation collective

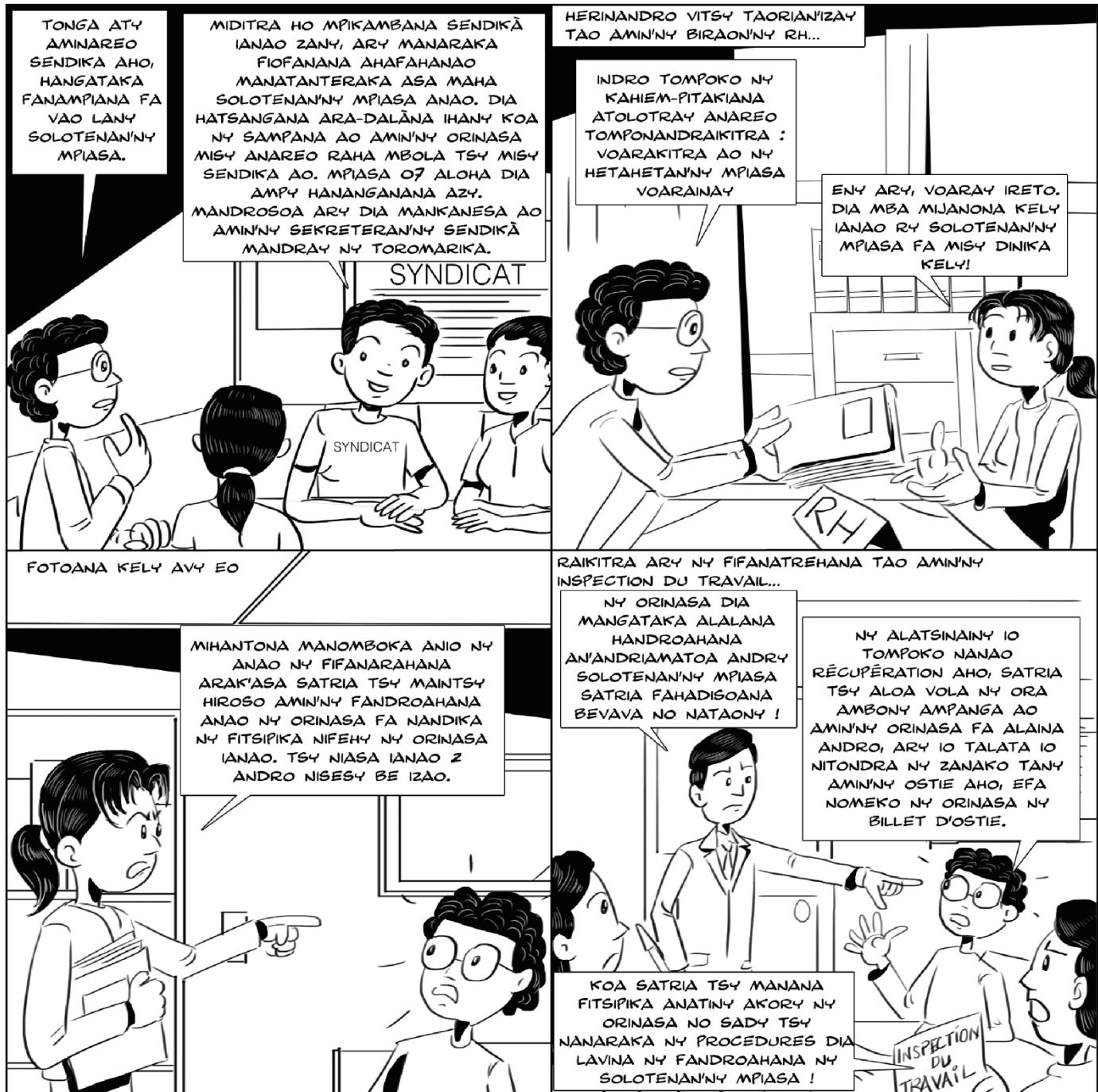
I- TRANGA - 3. Fifanolanana itambarambe

Licenciement pour motif économique

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Fonction du Délégué du personnel

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 153 - 158 ; 258
Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha-98 mahakasika ny zo hanangana sendikà sy hanao fifampiraharohana iombonana

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Licenciement du Délégué syndical

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 136 - 152 ; 156 ; 258
Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha-87 mahakasika ny fahalahahana sendikaly sy ny fiarovana ny zo sendikaly

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Formation des Délégués

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Discrimination en matière de promotion

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 153 - 158 ; 258 ; 261

Fehezan-dalàna famaizana 252.2

Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha- 87 mahakasika ny fahalahahana sendikaly sy ny fiarovana ny zo sendikaly, sy laharana faha- 111 momba ny fanavakavahana

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Discrimination en matière de permission ou de congé

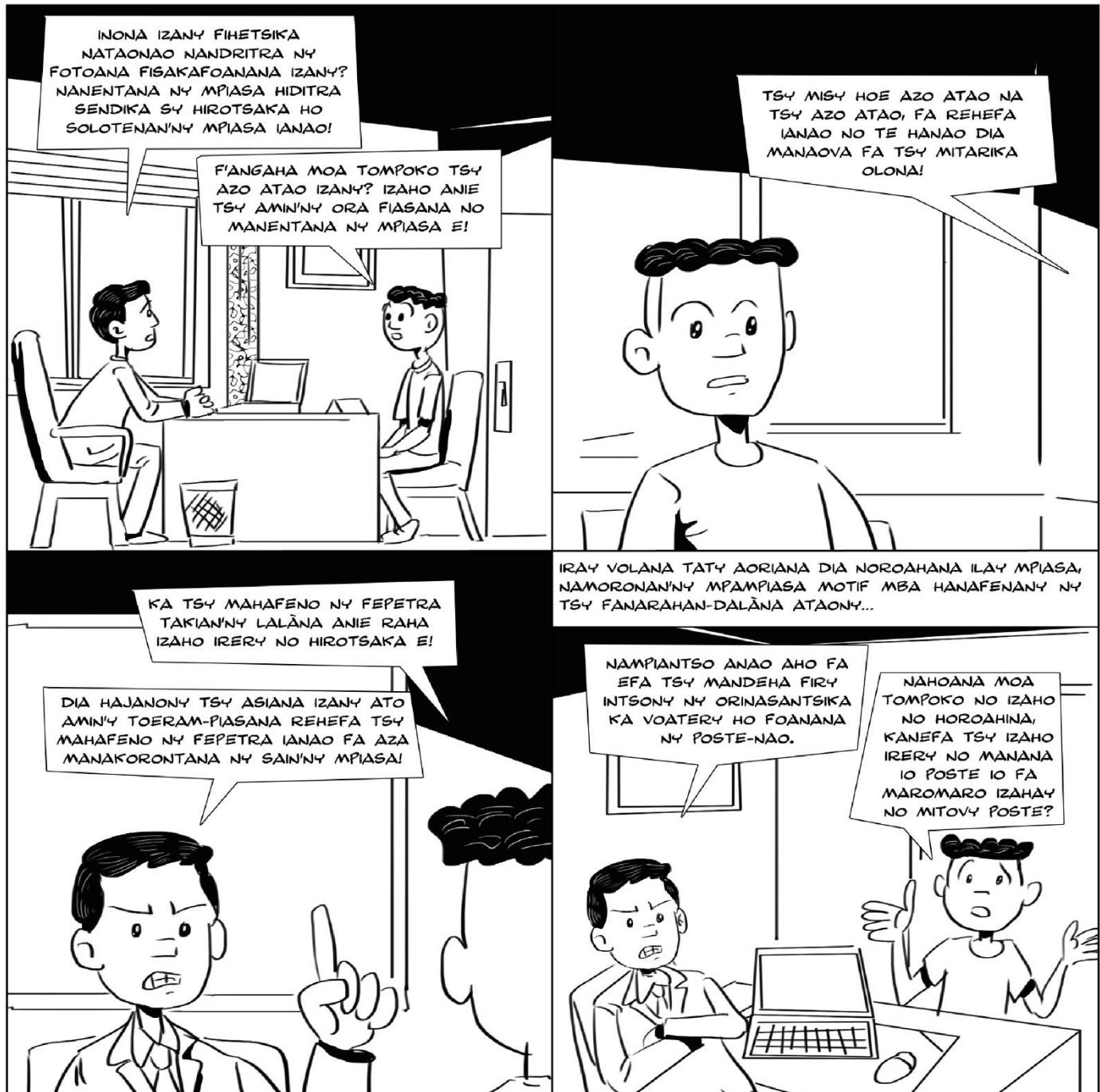
Didim-pitondrana laharana faha-62 150 tamin'ny 28 martsa 1962 mahakasika ny fialan-tsasatra

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 75-82 ; 258 ; 261

Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha- 87 mahakasika ny fahalahana sendikaly sy ny fiarovana ny zo sendikaly, sy laharana faha- 111 momba ny fanavakahana

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Discrimination en matière de licenciement

Fehezan-dalana mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 136 - 152 ; 156 ; 258 ; 261
Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha- 87 mahakasika ny fahalahana sendikaly sy ny fiarovana ny zo sendikaly, sy
laharana faha- 111 momba ny fanavakavahana

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Tentative de corruption

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Confrontation à l'Inspection du travail

I- TRANGA - 4. Fanakanana ny fisoloantena ny mpiasa sy ny sendikà

Réintégration à l'emploi

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 136 - 152 ; 156 ; 258 ; 261 Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha- 87 mahakasika ny fahalalahana sendikaly sy ny fiarovana ny zo sendikaly, sy laharana faha- 111 momba ny fanavakavahana

I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

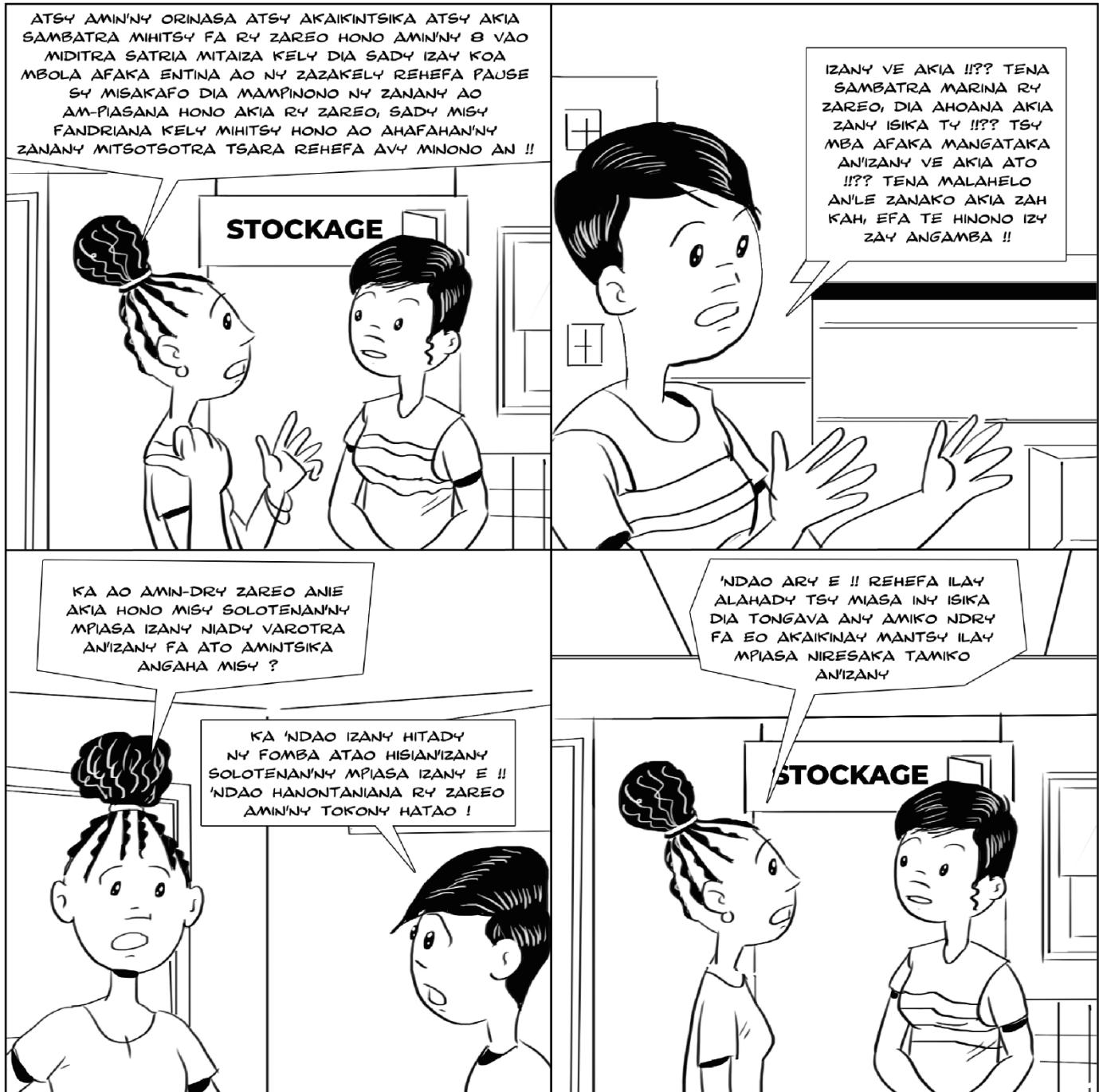
Congé de maternité

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 97
Didim-panjakana laharana faha 69 145 tamin'ny 08 apriły 1969 mamaritra ny Fehezan-dalàna momba ny fiahiana ara-tsosialy
andininy 142 - 160

I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

Allaitement

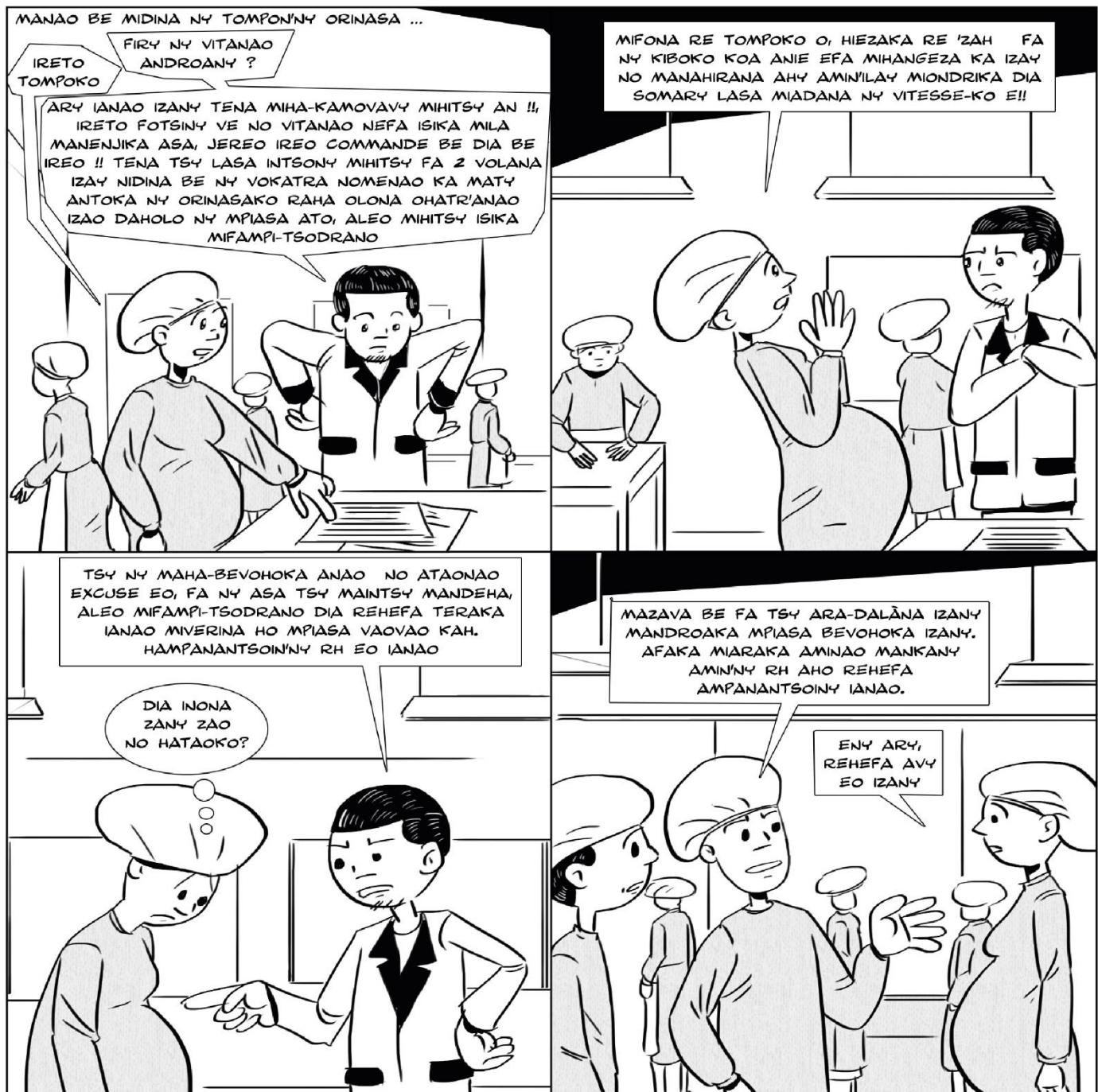
I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

Ancienneté

I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

Target et Licenciemment pendant la Grossesse

Didim-pitondrana laharana faha-62 152 tamin'ny 28 martsa 1962 mahakasika ny vehivavy miasa mitondra vohoka

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 93 - 97 ; 261

Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha-111 momba ny fanavakavahana

I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

VHBG³

Lalana laharana faha-2019 008 momba ny ady amin'ny herisetra noho ny mahalehilahy na mahavehivavy
Fehezan-dalana mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 5 ; 23 ; 83-85

Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha-190 momba ny herisetra sy antsojaj ampiharina noho ny maha lehilahy na mahavehivavy

³ Violence et harcèlement basés sur le genre

I- TRANGA - 5. Sedra atrehan'ny vehivavy miasa

Candidature des Femmes à l'élection de Délégué du personnel

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 153 - 158 ; 258 ; 261

Didim-panjakana laharana faha- 28 968 / 2011 momba ny fifidianana ny solotenan'ny mpiasa

Fifanarahana iraisampirenena momba ny Asa laharana faha- 111 momba ny fanavakavahana

I- TRANGA - 6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

Cantine

I- TRANGA - 6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

CNaPS⁴

Didim-panjakana laharana faha 69 145 tamin'ny 08 aprily 1969 mamaritra ny Fehezan-dalàna momba ny fiahiana ara-tsosialy andininy 1 ; 149

⁴ Caisse nationale de prévoyance sociale

I- TRANGA - 6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

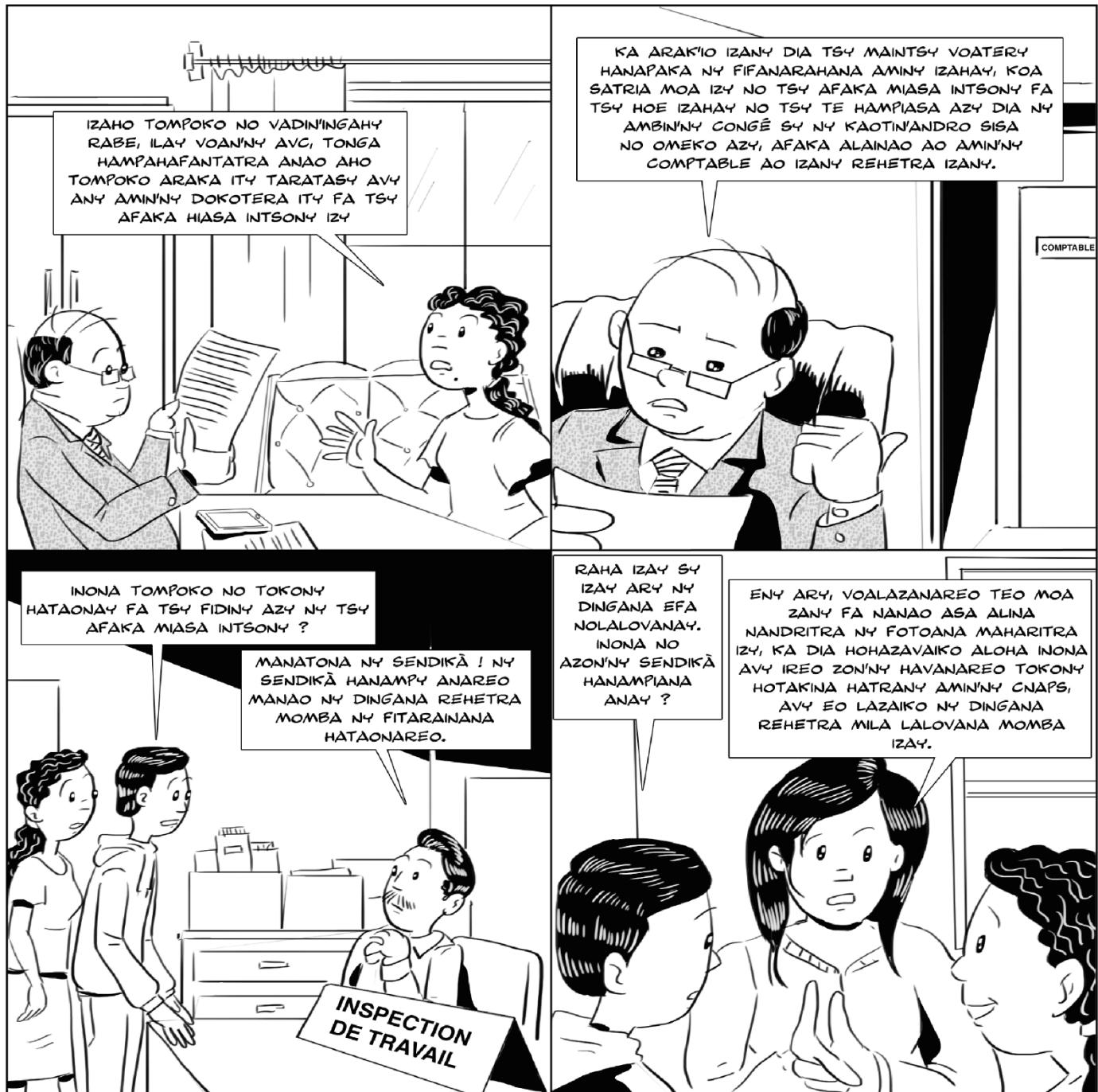
Accident de travail

Fehezan-dalàna mifehy ny Asa, laharana faha-2003-044 tamin'ny 28 jolay 2004, andininy 13.8 ;14; 20 - 22
Didim-panjakana laharana faha 69 145 tamin'ny 08 apriily 1969 mamaritra ny Fehezan-dalàna momba ny fiahiana ara-tsosialy
andininy 167

I- TRANGA - 6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

Invalidité

Didim-panjakana laharana faha 69 145 tamin'ny 08 apriily 1969 mamaritra ny Fehezan-dalàna momba ny fiahiana ara-tsosialy andininy
209 - 214 ; 215 - 216 ; 225 - 231 ; 292 - 294

I- TRANGA - 6. Fanamby ho an'ny fiahiana ara-tsosialy

Retraite anticipée

II - FISOLOANTENA

Solotenan'ny mpiasa

Délégué du personnel

Famaritana

Olona tsy maintsy fidina amin'ny toeram-piasana mampiasa olona mihoatra ny 11.

Misy ny atao hoe solotenan'ny mpiasa tompon-toerana sy ny solotenan'ny mpiasa mpisolo toerana.

Fe-potoana iasana : 2 taona, azo havaozina

Ora iasana : 15 ora isam-bolana

Andraikitra

- Mitondra eo amin'ny mpampiasa ny fitakiana isambatanolona na itambarambe ;
- Mitondra eo amin'ny Inspection du travail ny fitakiana sy ny fitarainan'ny mpiasa ;
- Manara-maso ny fanajana ny fitsipika momba ny fitandremam-pahasalamana ny aro loza ary ny fiarovana ara-tsosialy ;
- Miara-miasa amin'ny mpampiasa amin'ny fampiroboroboana ny orinasa ;
- Manolotra ny mpampiasa ny heviny sy ny soso-keviny.

Fiarovana

Fandroahana : tsy azo roahana raha tsy ahazoana alalana avy any amin'ny Inspecteur du travail ; Fampihantonana ny fifanekena arak'asa : tsy afaka ambara raha tsy efa nampilaza ny Inspecteur du travail.

II - FISOLOANTENA

Komitin'ny orinasa

Comité d'entreprise

Famaritana

Rafitra misy amin'ny toeram-piasana manana mpiasa raikitra dimampolo no ho miakatra.

Ivondronan'ny solotenan'ny mpiasa sy ny solotena sendikaly na iraisan'ny sendikà ary ny mpampiasa na ny solotenan'ny mpampiasa ; izay samy manana ny mpisolo-toerana azy avy ihany koa.

Fe-potoana iasana : 2 taona, azo havaozina

Ora iasana : 15 ora isam-bolana

Andraikitra

- Fakana hevitra ary manome ny heviny amin'ny raharaha rehetra mahakasika ny fiainan'ny mpiasa : fepetra iasana, raharaha sosialy sy koltoraly, fikoloampahasalamana, aro loza, fahasalamana ary tontolon'ny asa, fandroahana isambatanolona na faobe noho ny toekarena, fifanolanana momba ny asa ;
- Mpanara-maso ny fampiharana ny lalàna sy ny fitsipika eo amin'ny orinasa ;
- Mandroso soso-kevitra ho amin'ny fanatsarana ny fampandehanana ny orinasa.

Fiarovana

Fandroahana : tsy azo roahana raha tsy ahazoana alalana avy any amin'ny Inspecteur du travail ; Fampihantonana ny fifanekena arak'asa : tsy afaka ambara raha tsy efa nampilaza ny Inspecteur du travail.

II - FISOLOANTENA

Solotena sendikaly

Délégué syndical

Famaritana

Mpiasa eo anivon'ny orinasa sady mpikambana ao amin'ny Sendikan'ny mpiasa iray ka tendren'ny Sampana Sendikaly ;

Misy ny atao hoe solotena sendikaly sy solotena sendikaly mpisolo-toerana.

Ora iasana : 2 ora isam-bolana

Andraikitra

- Miandraikitra ny fiarovana ny tombontsoa isambatanolona na iombonana, ara-pitaovana sy ara-tsain'ireo mpikambana ao aminy ;
- Afaka manampy ny solotenan'ny mpiasa amin'ny fanatanterahana ny iraka sy andraikit'izy ireo raha toa ka mangataka izany fanampiana izany ireto farany.

Fiarovana

Fandroahana : tsy azo roahana raha tsy ahazoana alalana avy any amin'ny Inspecteur du travail ;

III - SENDIKÀ

Ny mampiavaka ny Sendikà amin'ny fikambanana hafa

ASSOCIATION	ORGANISATION NON GOUVERNEMENTALE	SENDIKA
Didy hitsivolana 60-133	Lalana 97-030	Lalana 2003-044
Ho an'ny tombontsoan'ny mpikambana	Ho an'ny tombontsoan'ny fiarahamonina	Ho an'ny tombontsoan'ny mpiasa sy ny mpikambana
Amin'ny alalan'ny latsakemboky ny mpikambana	Amin'ny alalan'ny famatsiambola samihafa	Amin'ny alalan'ny latsakemboky ny mpikambana

Mahomby ny sendikà raha :

Miditra ho mpikambana ny mpiasa rehetra
Mandoa latsakemboka ny mpikambana rehetra
Mandray anjara ny mpikambana rehetra
(miofana, mivory, manome ny talentany, mandray tatitra...)

III - SENDIKÀ

Ny fahefana itambarambe

Raha mifampiolonolona ny mpiasa

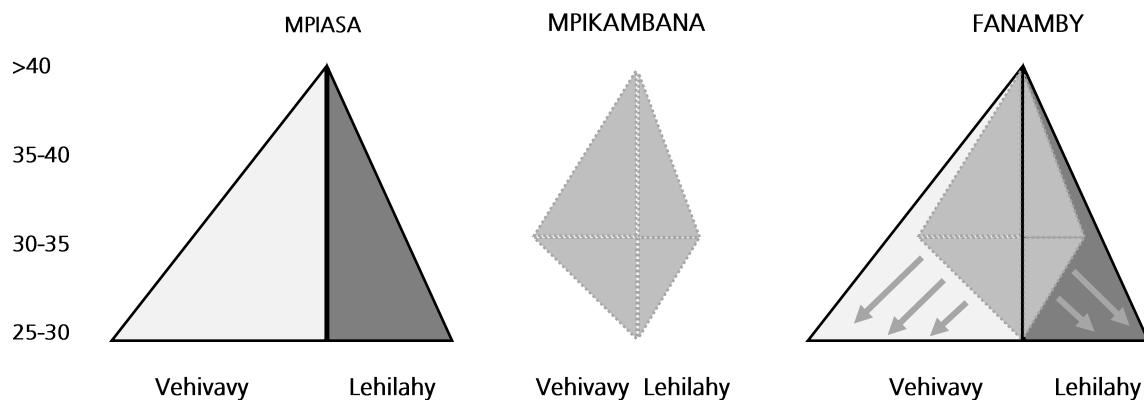
Sary nindramina tamin'ny IndustriAll

Raha mitambatra ny mpiasa

Ny firotsahan'ny mpiasa ao anaty sendikà

Taonan'ny mpiasa

Ny voka-pikarohana notanterahan'ny IndustriAll global union sy ny FES tamin'ny 2021 tamina orinasa 10 mamokatra lamba sy manjaitra ho an'ny marika nanao sonia ny GFA⁵ dia manamarika ao amin'ny pejy 37 fa :

- Ny mpiasa vehivavy nahazo taona kokoa (30-45 taona) no maro an'isa ao amin'ny sendikà
- Ny mpiasa vehivavy tanora kokoa anefa (30 taona no ho midina) no maro an'isa ao amin'ny orinasal
- Ny mitaona ireo tanora hiditra ho mpikambana no fanamby ho n'ny sendikà.

⁵ Global framework agreement

III - SENDIKÀ

Mahomby ny sendikà raha :

Sendikà tokana isaky ny orinasa

Raha mihoatra ny iray ny sendikà ao amin'ny orinasa dia
mila mampitovy tadindokanga izy ireo mialohan'ny dinika sosialy

Mirotsaka ao amin'ny sendikà (SB⁶) ny mpiasa ao amin'ny orinasa

Mandoa latsakemboka, mivory, miofana, manome ny talentany, mandray tatitra,...

Miara-miasa sy mitambajotra ny sendikà

Amin'ny sendikà hafa : firaitsankina ho fiarovana ny zo sy ny tombontsoan'ny mpiasa

Amin'ny fiarahanonimpirenenena : fiarovana ny zon'olombelona sy fampandrosoana

Amin'ny antoko politika : famaritana ny politikan'ny toekarena sy ny sosialy

« Izay mitambatra vato, izay misaraka fasika »

⁶ Syndicat de base

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)

FES Madagascar

Villa Martrat, Ankadifotsy

Antananarivo 101, Madagascar

Tél : +261 20 22 344 24

E-mail : info@fes.mg

www.fes.mg